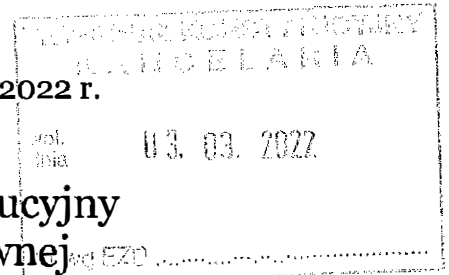

Poznań, dnia 28 lutego 2022 r.

Trybunał Konstytucyjny
Biuro Służby Prawnej
al. Jana Chrystiana Szucha 12A
00-918 Warszawa

SKARŻĄCY: P S.A.

w imieniu którego działa członek Zarządu
K N
zastępowany przez:
radcę prawnego Klaudię Juszcak
numer wpisu OIRP w Poznaniu: PZ-4065
Kancelaria Radcy Prawnego Klaudia
Juszcak, ul. Wincentego Kadłubka 2/13,
60-548 Poznań

Sygn. Ts 221/21

PISMO SKARŻĄCEGO

Działając w imieniu i na rzecz P Spółka akcyjna w P, w oparciu o udzielone pełnomocnictwo, niniejszym w związku z doręczeniem w dniu 21 lutego 2022 r. zarządzenia sędziego Trybunału Konstytucyjnego z dnia 1 lutego 2022 r. zawierającego wezwanie do uzupełnienia braków formalnych skargi niniejszym wskazuję, co następuje.

1. Zakwestionowany w skardze konstytucyjnej art. 741 § 1 i 2 k.p.c. stanowi naruszenie konstytucyjnych wolności i praw wyrażonych w art. 2 Konstytucji tj. zasady demokratycznego państwa prawa, zasady sprawiedliwości społecznej oraz zasady dobrej legislacji. Jednym z bezspornych fundamentów państwa prawnego jest zasada zaufania obywatela do państwa. Polega ona na tym, że istnieje konieczność ochrony i respektowania praw słusznie nabytych i interesów w toku, obejmując przy tym jednocześnie zakaz tworzenia przez ustawodawcę takich konstrukcji normatywnych, które są niewykonalne, stanowią złudzenie prawa, jedynie pozór ochrony tych interesów majątkowych, które są funkcjonalnie związane z treścią ustanowionego

prawa podmiotowego¹. W ocenie Skarżącego za pozór takiego prawa można uznać właśnie treść kwestionowanego art. 741 § 1 k.p.c., który nie zapewnia ochrony jednostce, w sytuacji gdy o toczącej się sprawie dowiedziała się po raz pierwszy w chwili jej zakończenia i wydania ostatecznego postanowienia przez sąd drugiej instancji, wskutek zażalenia uprawnionego. Co za tym idzie należy wskazać, że zaskarżony artykuł narusza konstytucyjną zasadę sprawiedliwości społecznej, zasadę dobrej legislacji i demokratycznego państwa prawa, jak również zasadę równości wobec prawa. Zasada równości wobec prawa jest ściśle powiązana z zasadą sprawiedliwości społecznej. Bez wątpienia art. 741 § 1 k.p.c. w sposób znaczący różnicuje sytuację prawną między uprawnionym z tytułu zabezpieczenia a uczestnikiem, którego owe zabezpieczenie bezpośrednio dotyczy.

2. W odniesieniu do Skarżącego naruszenie przedmiotowych zasad polegało na tym, że niewątpliwie uprawniony w sprawie Syndyk masy upadłościowej K Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością miał znacznie silniejszą od Skarżącego pozycję ze względu na realną możliwość zażalenia niekorzystnego dla niego postanowienia (albowiem wydanego przez sąd pierwszej instancji), podczas gdy Skarżący dowiedział się o toczącej się sprawie dopiero z chwilą wydania kolejnego postanowienia przez sąd drugiej instancji, na które zażalenie już nie przysługiwało (z uwag na treść zaskarżanych przepisów). Co za tym idzie Skarżący pozbawiony został możliwości wniesienia zażalenia na postanowienie o zabezpieczeniu, a zatem naruszone zostało prawo Skarżącego do bycia równym wobec prawa oraz korzystania z zasady dobrej legislacji i sprawiedliwości społecznej.
3. Takie unormowanie przepisu jest sprzeczne również z głównymi założeniami prawa cywilnego, które zakłada, że strony uwikłane w stosunek cywilnoprawny mają mieć równą pozycję (zarówno w samym procesie, jak i wobec prawa rozumianego szeroko). W niniejszej sprawie pozycja Syndyka (uprawnionego) i Skarżącego (obowiązane) nie była równa.
4. Zakwestionowany w skardze konstytucyjnej art. 741 § 1 i 2 k.p.c. stanowi również naruszenie konstytucyjnych wolności i praw wyrażonych w art. 32 Konstytucji tj. zasady równości wobec prawa. Zróznicowanie sytuacji prawnej Skarżącego, o którym mowa powyżej, narusza konstytucyjne prawo Skarżącego do bycia równym wobec prawa oraz do równego traktowania przez władze publiczne (w tym władzę sądowniczą). Zasada równouprawnienia stron przejawia się w dwóch aspektach: formalnym i materialnym.

¹ M. Safjan, L. Bosek (red.), Konstytucja RP. Tom I. Komentarz do art. 1–86, Warszawa 2016

Formalna równość stron przybiera dwie postaci. Po pierwsze, możliwości korzystania przez strony z takich samych środków procesowych. Po drugie, konieczności wysłuchania obu stron przez sąd zgodnie z wywodzącą się z prawa rzymskiego procesowego zasadą *audiatur et altera pars*.² Realizacja obydwu aspektów może dopiero prowadzić do uznania, że w postępowaniu cywilnym zasada równości została zrealizowana.

5. W niniejszej sprawie oba formalne aspekty nie zostały urzeczywistnione. Skarżący został pozbawiony możliwości zażalenia postanowienia o zabezpieczeniu tylko dlatego, że w sposób pozytywny o zabezpieczeniu orzekł sąd drugiej instancji, a ponadto nie mógł na wcześniejszym etapie (przed rozstrzygnięciem sądu drugiej instancji o zabezpieczeniu) wypowiedzieć się w jakikolwiek sposób na temat słuszności udzielanego uprawnionemu zabezpieczenia.
6. Tym samym Skarżący pozbawiony został ustawowo jakichkolwiek środków obrony swoich praw w postępowaniu wadkowym toczącym się bez jego udziału, albowiem od zabezpieczenia mógłby się odwołać tylko wtedy gdy zabezpieczenia udziela sąd pierwszej instancji, a prawa takiego pozbawiony został, ponieważ zabezpieczenia udzielił (po raz pierwszy) sąd odwoławczy (drugiej instancji).
7. W tym też zakresie zaskarżane przepisy naruszają wolności i prawa Skarżącego wyrażone w art. 2 i 32 Konstytucji, polegające na tym, że Skarżący pozbawiony został prawa do sprawiedliwej legislacji oraz równości wobec prawa, albowiem sytuacja Skarżącego była mniej korzystna niż sytuacja uprawnionego (Skarżący pozbawiony był prawa odwołania się od postanowienia o zabezpieczeniu, ponieważ zostało ono wydane przez sąd drugiej instancji, podczas gdy uprawniony niezadowolony z pierwotnej decyzji sądu z takiego prawa mógł skorzystać).
8. Zgodnie z art. 45 ust. 1 Konstytucji każdy ma prawo do sprawiedliwego i jawnego rozpatrzenia sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki przez właściwy, niezależny, bezstronny i niezawisły sąd. Przepis ten urzeczywistnia zasadę *audiatur et altera pars*, stanowiąc, że każdy ma prawo do sprawiedliwego i jawnego rozpatrzenia sprawy przez sąd. Prawo do sądu jest uznawane za jedno z fundamentalnych praw obywateli. Określane jako prawo do wymiaru sprawiedliwości, a także jako prawo do ochrony prawnej, wyraża ideę zapewnienia każdemu uprawnienia do przedstawienia swojej sprawy przed organami państwa, stwarzającymi gwarancje podejmowania decyzji sprawiedliwych, obiektywnych i słusznych. Brak możliwości zażalenia postanowienia

² Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2-4-1997 (Dz.U. Nr 78, poz. 483) Opracowanie redakcyjne na podstawie: Dowody w postępowaniu cywilnym

sądu drugiej instancji, który wydał je biorąc pod uwagę tylko i wyłącznie racje jednej ze stron stanowi wyraźne pogwałcenie wspomnianej zasady. Należy w tym miejscu podkreślić, iż gdyby postanowienie o zabezpieczeniu wydał sąd pierwszej instancji zażalenie przysługiwałoby.

9. W sytuacji z kolei, gdy zabezpieczenia udzielił jako pierwszy sąd drugiej instancji, prawa do sprawiedliwego rozpatrzenia sprawy Skarżący został pozbawiony. *Aspekt pozytywny prawa do sądu zawiera dyrektywy zobowiązujące ustawodawcę do należytego ukształtowania systemu wymiaru sprawiedliwości w wymiarze instytucjonalnym i proceduralnym oraz zapewnienia jego efektywnego funkcjonowania. Aspekt negatywny z kolei wyraża się w zakazie zamykania lub nadmiernego ograniczania dostępu do wymiaru sprawiedliwości. Nie budzi większych wątpliwości teza, że w świetle art. 45 i 77 ust. 2 Konstytucji RP, art. 6 ust. 1 EKPCz, art. 10 PDPC oraz art. 14 ust. 1 MPPOiP prawo do sądu powinno być rozpatrywane nie tylko jako zasada konstytucyjna oraz zasada prawa międzynarodowego, ale także jako publiczne prawo podmiotowe jednostki. W pierwszym znaczeniu ta zasada jest dyrektywą tworzenia prawa oraz dyrektywą interpretacyjną. Jako dyrektywa tworzenia prawa nie pozwala prawodawcy na stanowienie norm z nią sprzecznych, ale wymaga tworzenia norm zgodnych z nią, konkretyzujących. Natomiast w drugim znaczeniu prawo do sądu jest prawem podmiotowym, tworzy podstawę roszczenia jednostki, co może być samodzielną podstawą prawną szczególnie przy bezpośrednim stosowaniu Konstytucji RP.*³
10. W powyższym zakresie prawa Skarżącego zostały naruszone w ten sposób, że został on pozbawiony prawa do sprawiedliwego rozpatrzenia sprawy, a to z uwagi na fakt, iż zabezpieczenie zostało udzielone przez sąd drugiej instancji, podczas gdy zaskarżany przepis przewiduje zażalenie postanowienia sądu pierwszej instancji.
11. Warto również zwrócić uwagę, że prawo do sądu nie jest prawem stopniowym, a więc musi ono mieć charakter zupełny. Innymi słowy, albo prawo to jest spełnione albo nie jest spełnione. Nie ma wobec tego żadnych stanów pośrednich. Przyznanie tego prawa tylko jednej ze stron, podczas gdy druga nie może w żaden sposób urzeczywistnić swoich racji, z pewnością nie ma charakteru zupełnego. Skarżący takiego prawa został pozbawiony, a zatem naruszeniem praw skarżącego było pozbawienie go prawa do sądu w zakresie objętym niniejszą skargą.

³ Komentarz do ustawy: Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2-4-1997 (Dz.U. Nr 78, poz. 483). Opracowanie redakcyjne na podstawie: Dowody w postępowaniu cywilnym.

12. Powyższe znajduje odzwierciedlenie w zapadłych dotąd wyrokach Trybunału Konstytucyjnego, w których wskazano, że prawo do sądu składa się nie tylko z prawa dostępu do sądu, lecz także z prawa do właściwego ukształtowania postępowania sądowego. Postępowanie to musi uwzględniać wymogi jawności i sprawiedliwości. Proces sądowy musi być rzetelny, co oznacza, iż jego uczestnicy muszą mieć faktyczną możliwość prezentacji własnych racji, natomiast sąd musi je zbadać. Prawo do sprawiedliwej procedury sądowej zawiera w sobie obowiązek dopasowania jego zasad do określonego rodzaju spraw. W przypadku sporów cywilnoprawnych postępowanie oparte jest na **zasadzie równości stron**⁴.
13. Kolejny istotny wyrok dotyczy charakterystyki pojęcia sprawiedliwości proceduralnej. Sąd zauważył, że są różne koncepcje jego ujęcia. Są to m.in. możliwość bycia wysłuchanym oraz możliwość zapewnienia przewidywalności dla uczestnika postępowania przez odpowiednią spójność i wewnętrzną logikę mechanizmów, którym jest poddany⁵.
14. Nie można mówić o jakiegokolwiek przewidywalności wówczas gdy Skarżąca spółka dowiadyuje się o toczącym postępowaniu w przedmiocie zabezpieczenia już w chwili jego zakończenia i wydania ostatecznego postanowienia, na które nie może złożyć zażalenia tylko dlatego, że zabezpieczenia udzielił sąd drugiej instancji (gdyby o zabezpieczeniu orzekł pozytywnie sąd pierwszej instancji- zażalenie Skarżącemu przysługiwałoby).
15. W niniejszej sprawie naruszenie praw Skarżącego polegało na tym, że pozycja Skarżącego była zgoła odmienna (gorsza) aniżeli pozycja Syndyka (uprawnionego), albowiem Skarżący nie miał możliwości zaskarżenia postanowienia tylko dlatego, że zostało ono wydane przez sąd drugiej instancji. Należy podkreślić, że uprawniony z tytułu zabezpieczenia z prawa do zaskarżenia skorzystał i w ten właśnie sposób uzyskał korzystne dla siebie rozstrzygnięcie. Udzielenie zabezpieczenia przez sąd drugiej instancji pozbawiło Skarżącego prawa do bycia wysłuchanym oraz do wyrażenia stanowiska w sprawie i w konsekwencji jakiegokolwiek realnego zakwestionowania wydanego postanowienia (gdyż z uwagi na wydanie postanowienia przez sąd drugiej instancji Skarżącemu pozbawiono prawa do jego zażalenia).
16. Zaskarżone przepisy naruszają także prawa wyrażone w art. 78 Konstytucji. Na tym tle można wskazać wymagania, którym powinien odpowiadać każdy ustanowiony przez ustawę środek zaskarżenia. Po pierwsze, środek taki musi być dostępny, więc jego

⁴ Wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 28 lipca 2004 r. P 2/04, opublikowano: OTK-A 2004/7/72

⁵ Wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 16 stycznia 2006 r. SK 30/05, opublikowano: OTK-A 2006/1/2

uruchomienie powinno zależeć od woli strony i nie może być poddawane nadmiernie skomplikowanym rygorom. Po drugie, środek taki musi być efektywny, tzn. musi stwarzać realną możliwość oceny pierwszoinstancyjnego rozstrzygnięcia i dokonania jego uchylecia bądź zmiany⁶. Pogląd ten zaakceptował Trybunał w swoim orzecznictwie.⁷ Podobnie Trybunał Konstytucyjny przyjmuje, że *ustawodawca ma obowiązek nie tylko umożliwić stronie prawo wniesienia środka zaskarżenia od orzeczenia lub decyzji wydanych w pierwszej instancji, ale także umożliwić organowi rozpatrującemu środek zaskarżenia merytoryczną ocenę prawidłowości rozstrzygniętej sprawy*.⁸

17. W odniesieniu do Skarżącego nie można uznać, że środek ten jest dostępny skoro Skarżąca spółka w chwili otrzymania odpisu postanowienia i dowiedzenia się po raz pierwszy o toczącej się sprawie nie miała już możliwości wniesienia zażalenia. Nawet gdyby uznać, że środek ten jest dostępny, ponieważ uprawniony mógł i rzeczywiście zażalił postanowienie sądu pierwszej instancji, to nie można uznać że środek ten jest w jakikolwiek sposób efektywny. Skoro efektywność środka w postaci możliwości wniesienia zażalenia ma zakładać, że sąd rozstrzygnie sprawę w sposób poprawny i merytoryczny, to w tym przypadku nie można uznać, że w tej konkretnej sprawie rozstrzygnięcie sądu było poprawne i merytoryczne, skoro do głosu nie została dopuszczona Skarżąca spółka, a więc sąd wydał postanowienie uwzględniając racje tylko i wyłącznie jednej strony.
18. Naruszenie praw Skarżącego polegało na tym, że Skarżący nie miał możliwości wypowiedzenia się na etapie orzekania przez sąd pierwszej instancji, a z kolei na postanowienie sądu drugiej instancji zażalenie mu nie przysługiwało. Należy po raz kolejny podkreślić, iż gdyby zabezpieczenie zostało udzielone przez sąd pierwszej instancji, Skarżący miałby prawo do wniesienia zażalenia, podczas gdy takiego prawa został pozbawiony, gdy o zabezpieczeniu orzekł sąd drugiej instancji (dla Skarżącego po raz pierwszy).
19. Omawiając zakres naruszenia wynikający z zaskarżanych przepisów w odniesieniu do Skarżącego, wskazać należy także na naruszenie art. 176 ust. 1 Konstytucji, zgodnie z którym postępowanie sądowe jest co najmniej dwuinstancyjne. W realiach niniejszej sprawy nie można dostrzec żadnych gwarancji procesowych chroniących Skarżącego.

⁶ L. Garlicki, K. Wojtyczek [w:] *Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej. Komentarz. Tom II, wyd. II*, red. M. Zubik, Warszawa 2016, art. 78.

⁷ por. wyrok Trybunału Konstytucyjnego z 15 grudnia 2008 r., sygn. P 57/07,

⁸ wyrok Trybunału Konstytucyjnego z 19 września 2007 r., sygn. SK 4/06, 98/8/A/2007

20. Naruszenie w tym zakresie polegało na tym, że Skarżącemu nie zapewniono ani prawa do przedstawienia swoich racji, ani prawa do informacji o tym, że toczy się sprawa o udzielenie zabezpieczenia. Skoro więc żadne inne środki i gwarancje procesowe nie zostały Skarżącej spółce przyznane, należy uznać, że art. 741 par. 1 i 2 k.p.c. również jest niezgodny z art. 176 ust.1 Konstytucji.
21. Należy podkreślić, że środek zaskarżenia nie przysługiwał Skarżącemu z uwagi na orzeczenie o zabezpieczeniu przez Sąd odwoławczy, wydane po zażaleniu uprawnionego. Gdyby przebieg tego postępowania był inny, tj. gdyby to sąd pierwszej instancji udzielił zabezpieczenia, prawo do złożenia zażalenia przysługiwałoby Skarżącemu. Takie zróżnicowanie sytuacji obowiązanego (Skarżącego) i uzależnienie jego pozycji od rodzaju merytorycznej decyzji sądu rozstrzygającego o zabezpieczeniu stanowi naruszenie zasady dwuinstancyjności procesu (dla Skarżącego, który w niniejszej sprawie pozbawiony był możliwości jakiegokolwiek czynnego udziału w postępowaniu).
22. Postanowieniem, będącym źródłem złożonej skargi, jest postanowienie udzielające uprawnionemu Syndykowi masy upadłości Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w upadłości likwidacyjnej z siedzibą w Z zabezpieczenia dochodzonego w sprawie sygn. akt roszczenia poprzez wstrzymanie skuteczności uchwały nr nadzwyczajnego zgromadzenia wspólników B Sp. z o.o. w likwidacji w P o otwarciu likwidacji spółki oraz wstrzymanie dalszych etapów likwidacji spółki i czynności likwidacyjnych, w tym w szczególności w postaci wezwania wierzycieli do zgłaszania wierzytelności, czynności, o których mowa w art. 282 § 1 k.s.h., podziału majątku pomiędzy wspólników spółki oraz złożenie wniosku o wykreślenie spółki z rejestru, jak również wszelkich innych działań w ramach likwidacji spółki podejmowanych przez spółkę, jej organy lub likwidatora. W tym miejscu wskazać należy, że Skarżący jest wspólnikiem spółki B Sp. z o.o. w likwidacji w P, co w konsekwencji prowadzi do naruszenia praw i wolności Skarżącego w sposób wskazany w skardze konstytucyjnej oraz niniejszym piśmie.

Dowód: odpis pełen KRS B
z o.o. w likwidacji w P

Sp.

Klaudia Juszcak
radca prawny

W załączeniu:

- odpis pełen KRS B
- P
- cztery kopie pisma.

Sp. z o.o. w likwidacji w